

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek: ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 10 K. za pol leta 5 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 12.— K., za Ameriko 14.— K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Resni časi.

Konec vojske je prinesel nam Slovincem rešitev: otrsli smo se nemškega suženjstva in združili smo se s Srbi in Hrvati v eno državo. Tedaj smo bili vsi srečni in ponosni na svojo svobodo. Toda po dnevih navdušenja je prišel čas, ko smo pričakovali, kdaj se določijo naše meje proti Nemcem in Italijanom. In v tem času pa se je razvilo pri nas neko razpoloženje, katerega nas je lahko sram. Na eni strani nas davi Italijan in vse kaže, da nam ugrabi najlepše dele slovenske zemlje v naši Primorski, Goriški in Notranjski, na drugi strani pa stiska in gujavi slovensko ljudstvo na Koroškem divji Nemec. Pаметen človek bi pričakoval, da se bomo vsi do zadnjega Slovence in Slovenke z boleščjo v srcu ozirali na naše ljudi, na Slovence in teh krajih in da se bo naš srd obrnil proti krivičnim in divjim Nemcem in Lahom. Žal, ni tako! Velik del našega naroda je pozabil na to in kaže s svojim obnašanjem, da ne zasluži svobode. Kaže, da zasluži bič z debelim jermenom. Nezaslovljni so, zabavljajo in godrnjajo nad lastno državo, nobena stvar jim ni všeč.

Najvišjo stopinjo tega našega grdega in nevredega obnašanja pa smo doživeli zadnje čase: Ustali so krivi prečoki; trgajo iz srca ljubezen in vero do najsvetejšega, do uboge, zatirane domovine in nas uče delomrznosti in vcepljajo divjost. One naše fante pa, ki naj s svojim pogumom branijo slovenskega kmeta na Koroškem, pa učijo sramotne strahopetnosti, da kot zajci pribeže z bojišča domov. Kje so oni junaki, ki je pred njimi trepetal sovražnik? Kje so? — Ravnotako velika zlobnost pa je, da zadnji čas odgovarjajo ljudi, naj ne odrinejo k vojaškim vajam, kamor jih kliče oblast.

Isti ljudje pa uče še drug lažnjiv evangelij: lažejo o Srbih, ljudi hujskajo proti vladarski hiši Karažorževičev, ki smo jim Slovenci dolžni toliko zahvale. Sprejeli nas niso kot vladne podložnike, z razprostrtimi rokami so nas bratsko objeli. Imamo li torej vzroka, da se širi med nami taka nezadovoljnost in zabavljivost, tako sramotno obnašanje?

Nikakor ne! Oglejmo si po vrsti vse ugovore! Poglejmo v Avstrijo, kar jo je

še ostalo! Sama je, zapuščena, razbita; premagana je. Neznosna draginja in lakota — najhujše zlo — vladata tam. In bodočnost je še temnejša, saj jih zemlja daleko ne more rediti. Ravno tako je veliko nerada in neprilike v vseh državah okoli nas. Pri nas je, lahko rečemo, še primerno dobro. Glavno je, da je naša vlada oskrbela vsa naša mesta z živili, zlasti z mastjo in moko. Lakota je sedaj pri nas nemogoča. Toliko nesebični pa moramo biti, da smo zadovoljni tudi mi, ako vidimo, da so Slovenci tudi v onih okrajih, kjer je pretilo pomanjkanje in stradanje, rešeni te grozne skrbi in strahu pred lakoto. To težko, ogromno delo je zvršila naša vlada. In pogledjmo, kak red vlada na železnicah! Saj imamo vlakov kakor v mirnih časih in blago je varno pred tatovi, med tem ko je v tem pri naših sosedih še veliko nerada. Tudi drugače se naša vlada trudi in briga tako, da opažamo le malo napak. Pač nam manjkajo nekatere potreščine, a krivo je temu mečkanje na mirovni konferenci. Ko bodo določene meje, prične kmalu reden promet med državami in tedaj bo ustrezno tudi v tem oziru.

Svetovna vojska je bila nekaj tako strašnega, da moramo Boga zahvaliti, da smo sploh še živi; srečni bodimo, da vihar te vojske ni pridivjal v naše kraje in da danes ne jokamo na razvalinah svojih domov brez imetja, brez živine, brez orodja, brez hišne opreme, kakor je to pri goriških Slovincih, ki jih po vrhu tega še tlačil in zatira italijansko vojaštvo. In pri nas? Naše kmečke hiše so cele, vojska je prinesla dohodke, ki so ž njimi poplačali dolgove in marsikje imajo prihrankov — lepe tisočake. V vinorodnih krajih so pa mnogi posestniki naravnost obogateli. Največji nered in nesreča nam preti sedaj od sosedov, divjih Nemcev, kakor vidimo sedaj na Koroškem. Tja poglejte, pa vidite, kaka sreča je za nas, ostale Slovence, ki živimo v varnosti pred temi roparji! Tam so planili Nemci nad naše ljudi in jim oropali živino, orodje, denar, živila in pohištvo. V nekaterih hišah so odnesli vse. Pa ne samo to. Drugod so slovenske kmete naravnost pobili, obesili in celo mučili. In naši fantje, ki imajo dolžnost, da jih branijo, popuste in pobegnejo domov. Svojo dolžnost naj store, kakor jo mora vsakdo drugi storiti. Kdo pa naj

brani slovensko zemljo, slovenskega kmeta in druge naše ljudi na Koroškem, ako ne v prvi vrsti Slovenci, ki so kot vojaki vpoklicani? Upam pa, da bodo sramoto, ki se je zgodila v zadnjem času, v bodoče popravili in se ne bodo dali nikoli več zapeljati po hujskačih. Pričakujemo pa tudi, da se vsak odzove vpoklicu k orožnim vajam. Odredba je tu in vsakdo se mora odzvati. Od države imamo pravice in koristi, zato tudi dolžnosti.

In končno naši bratje Srbi. Z njih pomočjo smo dosegli, odkar smo svobodni, vse kar smo sploh dosegli. Velike sovražnike — Italijane — imamo na mirovni konferenci; težka je borba ž njimi. In v tej borbi stoje za nami srbski odposlanci kakor en mož. Enako so nam pomagali in nam pomagajo v borbi proti Nemcem. Kmetiški narod so kakor mi Slovenci in delavni. Tudi kralja imajo iz kmetiškega rodu, ki ni živel od žuljev brezpravnih narodov, kakor Habsburžani; njihov in danes tudi naš kralj se je bojeval sam za svoj narod, da ga je rešil izpod turškega jarma. To je kralj, ki je sam trpel za svoj narod in ne narod zanj, kakor smo mi pod nemško vladarsko hišo.

Kdo so pa oni zapeljivci, ki so zapeljevali naše ljudstvo in ga še danes zapeljujejo? Povemo naravnost! V prvi vrsti socialni demokratje, ki so mlačni Slovenci, poleg tega pa imajo med seboj Nemce, ki so mnogim izmed njih izruvali iz src ljubezen do domovine. To je resnica! Tako vemo iz novomeške okolice o teh ljudeh, da so javno lagali o naši državi, da so ljudi pregovarjali, naj se ne bojujejo za dom, naj ne odrinejo k vojakom. Enako so ščuvali proti državi drugod, zlasti po Gorenjskem. Povejte jim, kadar lažejo in zabavljajo, da se ne boste pri njih učili ljubezni do domovine. Drugi rovarji so še: stari prijatelji Avstrije, ki niso imeli nikoli srca za narod, ampak le za svoj žep. To so nekateri zabiti Slovenci in pa nemškutarji. Velik delež pa imajo na tem tudi Nemci, ki so še med nami. Ko so te za lege znebiti, ko jih spodimo iz države, kakor so Nemci naše, bomo imeli mir pred njimi. Precej krivde imajo tudi Slovenci, ki sicer ljubijo svoj narod, zlasti inteligenca, ki pa zabavljajo zoper to, zoper ono naredbo naše vlade, pa naj si bo tudi brez vzroka. Ta zabavljivost se strašno šopiri povsod

in povzroča zopet novo zabavljanje in nezadovoljnost. Meni se je to grdo in neopravičeno godrnjanje zlasti studilo, kadar sem ga slišal iz ust ljudi, ki so kot vojni dobičkarji pridobili med vojno veliko premoženje. Opazujem to že dlje časa in vidim, da so le-ti celo med najhujšimi zabavljaji. Ta prikazen je najostudnejša med nami. Ta splošna nezadovoljnost se širi polagama v ljudstvo in rodi sadove, zlasti nepokorščino. Veliko krivdo nosijo pa tudi ljudje Šušteršičevega kova. Kakor z drugimi, tako bo treba tudi z njimi obračuna. Nazadnje pa povem tudi odločno, da je krivo tej razburjenosti prehlavno in nervozno agitiranje obeh strank. Menim, da smo za te razmere prezgodaj začeli. Kajti delo za stranko je neizogibno zvezano z napadi in borbo z nasprotnimi strankami. Ta boj pa prinese s seboj strast, razburjanje, zabavljanje, nezadovoljnost. Z žalostjo sem opazoval to takoj spočetka, ker sem pričakoval težkih časov, kakor nam jih je prorokoval naš voditelj Korošec. Ti časi so danes. Strankarsko življenje in borbe bi bile za dobo, ko bomo imeli hišo — državo trdno, varno pred zunanji sovražniki.

Pa naj ima krivdo na teh razmerah ta in oni, ta ali oni. Spametujmo se! Ne poslušajmo sovražnikov našega naroda in naše države in strnimo se v eno silo, da rešimo sami sebe, da zgradimo močne temelje. Zabavljanje pomeni pa razdiranje! Pokažimo ono zavednost, ki je povzdigovala naša srca lansko leto na taborih, ko smo poydarjali, da gremo v smrt za Jugoslavijo.

Vsakdo naj stori, kar je njegova dolžnost! Kogar kliče vojaška oblast, naj se odzove vpoklicu! Sovražnike naše bodočnosti, hujskače, poženite čez prag! Ne delajmo težav svoji mladi državi, ki jo še-le ustvarjamo, mi sami, delajo jih dovolj naši sovražniki Nemci in Italijani! Potrpiamo nekoliko in pomagajmo! Vi, razumniki, pa podučite ljudi o našem položaju in jih vzbudite, da bodo vsi spoznali in vzljubili svojo domovino. G.

Podpisujte

4% državno posojilo!

Zgodovina

franciškanskega samostana in cerkve v Novem mestu.

Sestavil P. Alfonz Furlan.

Dne 27. maja je zatisnil oči za vedno, zadet od kapi, br. Elija Kimovec, kuhar in čevljar, zadnja leta vrtar. Rojen je bil 1841. v Gameljnih pri Ljubljani; v redu je živel skoro 50 let. Njegov brat je bil p. Samuel Kimovec, izvrsten hrvaški propovednik; njegov stric je bil tudi frančiškanski brat Elija Kimovec, čevljar.

Dne 24. junija je požar uničil 38 posestnikov velike vasi Gabrije pri Brusnicah vse, rešili so samo golo življenje. Dol. N. 1911, str. 100.

Po kosilu ali po večerji je jako nevarno se kopati. Med mnogimi je to izkusil tudi br. Urban Žele, lajik tega samostana. Dne 29. julija v soboto zvečer okoli 9. ure se je šel kopat v Krko in utonil. Rojen je bil dne 4. januarja 1866. v Slavini na Notranjskem. Kot mladenič je bil s svojim očetom pri cesarjevih konjih, katere so iz Lipice na Krasu

(21)

v Slavino izročevali, od tukaj pa na Češko. V red je bil sprejet leta 1891. S patrom Petrom Turkom je šel na Kitajsko l. 1902, kjer je bil dve leti in preстал kolero. Predstojniki so ga poslali v Evropo, da je na vožnji varoval nekega umobolnega misijonarja. Zaradi bolehavosti so ga poslali v Novo mesto, kjer je spretno opravljal razne službe.

Dne 8. avgusta je bil imenovan novomeškim gvardijanom p. Kornelij Petrič; p. Blanko je bil prestavljen v Pazin, sem pa p. Janez Žurga za učitelja na deški ljudski šoli.

Dne 24. septembra je blagoslovil presv. knezoškof dr. Anton Bonaventura lursko kapelo z oltarjem v tem samostanu.

Proti koncu decembra je odstopil dež. glavar Fran pl. Šuklje; na njegovo mesto je imenovan dr. Ivan Šusteršič.

Leto 1912.
Dne 23. marca so slovesno blagoslovili gradnjo železniške proge Novo mesto — Karlovec.

Dne 13. julija sta bila prestavljena v Kamnik p. Kornelij Petrič in pater Severin Fabiani. Gvardijanom so izvolili p. Gotharda Podgoršek. V Novo mesto so poslali patra Ambroža Remica kot kateheta na ljudski šoli, voditelja 3. reda in organista. Ob enem so sem prestavili br. Paskala, krojača, br. Justina

Berganta, kuharja, br. Marka Kostreva, vrtarja, br. Akurza Sumraka, mizarja in kletarja, br. Krispina Zelnika, čevljarja in br. Mavricija Blažiča, sakristana.

Poletje je bilo toplo. Krka je imela 16—18°R toplote.

Novo gimnazijsko poslopje so dovršili. 6. septembra je umrl v bolnici usmiljenih bratov g. Valentin Bergant, župnik v pok. in dobrotnik novomeškega samostana.

Od 12. do 15. septembra se je vršil na Dunaju 23. mednarodni evharistični svetovni shod; Slovencev in Slovenk se je udeležilo tega shoda do 3800.

Začela se je vojska na Balkanu.

10. oktobra je umrl g. Franc Bukovec, župnik v pokoju v Loški vasi pri Soteski. V vinogradu Gospodovem in za probudo Istrijanov je pridno delal 40 let. Ubogo vas Trviž je spremenil v dobro stoječo vas. Bil je dobrotnik frančiškanskega samostana v Pazinu.

20. novembra se je preselil v večnost neutrudljivi župnik in duhovni svetnik prelat Anton Peterlin, zlatomašnik v Šmihelu pri Novem mestu.

Leto 1913.
Vojna na Balkanu. Vojska v Tripolisu. Prve dni v marcu je razsajala v mestu škrlatinka.

Okrajnim šol. nadzornikom v Novem mestu je bil imenovan g. I. Štrukelj.

Dne 14. junija je prevz. škof Anton Bonaventura obiskal deško ljudsko šolo. Popoldne istega dne je obiskal presv. dijaško Marijino družbo in sprejel nove dijake. Dijaki kongreganisti so mu priredili dve mali akademiji.

Dne 3. avgusta je obhajal g. France Povše, novomeški kanonik, svojo demantno mša.

Dne 6. avgusta je bila volitev novih predstojnikov. Za novomeški samostan so zopet izvolili gvardijanom p. Gotharda; v samostanski družini so bili:

P. Gothard Podgoršek, vodja in učitelj deške šole, gvardijan.

P. Atanazij Auser, učitelj in vikarij.

P. Ambrož Remic, katehet, organist.

P. Hubert Marovt, učitelj.

P. Pavel Potočnik, voditelj 3. reda in dijaške Marijine družbe.

P. Beno Strauss, učitelj.

P. Akvin Ottavi, učitelj.

P. Janez Žurga, učitelj.

Bratje lajki:

Paškal Vrenjak, krojač; Justin Bergant,

kuhar; Marka Kostreva, vrtar; Florentin Hočevnar, vrtnar.

Otvoritev tehniškega visokošolskega tečaja v Ljubljani.

V ponedeljek 19. maja 1919 se je položil prvi kamen k slovenski visokošoli. Ob 10. uri je bila slovesna otvoritev tehniškega visokošolskega tečaja v obrtni šoli. Otvoritve so se udeležili vsi vladni dostojanstveniki, zastopniki šol in uradov ter mnogo drugih gospodov in veliko slušateljev prvega tehničnega semestra, katere je pozdravil g. dr. Danilo Majaron. Poverjenik za uk in bogočastje g. dr. Verstovšek je izrazil zahvalo vseučiliški komisiji in društvu inženjerjev za njihov trud in delo pri udeležitvi visokošolskega tehniškega tečaja. Po teh in različnih drugih otvoritvenih nagovorih je imel docent g. Vidmar slavnostno predavanje o problemih strojne tehnike. Za njim pa je razmotrival docent g. Zupančič važnost matematike v tehnični znanosti.

Za poučevanje na tehničnem visokošolskem tečaju so učni nalog prejeli sledeči gg. profesorji: 1. dr. Rihard Zupančič za matematiko I.; 2. inž. Jaroslav Förster za opisno geometrijo (predavanje); 3. ravnatelj višje realke Mazi za opisno geometrijo (vaje), njemu se pridružila kot asistent inž. Lad. Bevc in tehnik Milan Fakin; 4. dr. inž. Milan Vidmar za mehaniko I.; 5. prof. dr. Maks Samec za spl. kemijo; 6. profesor dr. Pavel Grošelj za mineralogijo; 7. arh. inž. Ivan Vurnik za tehnično risanje; 8. inženir M. Mihor za strojno risanje; 9. dr. inž. Miroslav Kasal za situacijsko risanje; 10. inž. Leo Novak za nižjo geodetiko; 11. inž. Lad. Bevc kot asistent še (gl. toč. 3) za geodetske vaje.

V kuratorij tehniško-visokošolskega tečaja je izvolil zbor docentov sledeče gospode: za gradbeni oddelek arh. inž. Vurnika, za strojni oddelek dr. Rih. Zupančiča, za rudarski oddelek dr. Sameca, za geodetski oddelek inž. Leo Novaka.

Predavanja in praktične vaje so se pričele v sredo 21. maja, in sicer deloma na obrtni šoli v dvoranah V. in XVI. in deloma na realki.

Kmetijski popotni pouk.

Naloga kmetijskega učitelja ni samo pouk na zavodu, ampak tudi pouk širših kmetijskih slojev o različnih perečih vprašanjih v raznih krajih po deželi. V tem oziru skrbi vlada za prireditve takih predavanj s tem, da plača potne stroške, kateri so s tem v zvezi. Kmetijskemu učitelju je s tem dana možnost, spoznati različne kraje in gospodarski položaj v eni ali drugi smeri. To je posebne važnosti zlasti za naše mlade učne moči, ker s spoznavanjem krajevnih razmer, navad in želj ljudstva, s katerim pride o priliki predavanja v stiko, pridobi polovico prakse

in tudi učne tvarine, katero učencem v šoli lahko na tej podlagi predava.

Kar se tiče udeležbe na takih predavanjih, moram pripoznati, da brez posredovanja župnih uradov ali šolskih vodstev ne bi prišel niti eden poslušalec. V tem oziru se moramo zahvaliti agitaciji imenovanih uradov. Iz lastnega nagiba ali poukazelnosti bi prišlo prav malo udeležencev. Taka predavanja se pravočasno razglase v dnevnikih in periodičnih političnih, kakor tudi strokovnih listih in vzlic temu bralci taka naznanila prezro ali sploh ne berejo. Ker vsakemu kmetovalcu ni bila dana prilika in možnost, obiskovati kmetijske šole, kjer bi pridobil potrebno znanje za napredek v svojem poklicu, ga lahko vsaj na kratko pridobi pri takih predavanjih. Med poslušalci sedanje dobe se vidi največ starih gospodarjev in gospodinj in tudi deklet. Predavatelj z žalostnim srcem opazi, da med poslušalci ni fantov. Vprašaj očete in ti reko: naši fantje so tako izprideni, da nas nočejo več ubogati. Rekli smo, da naj pridejo, pa niso prišli. To je žalosten pojav. Stari gospodarji in gospodinje izprevidijo, da gre za njih napredek in pouk in se želé na stara leta podučiti. Mladi fantje, bodoči gospodarji, pa menda mislijo, da so dovolj učeni in jim ni treba nikakega strokovnega pouka.

Mladeniči, izprevidite, da ne pojde tako naprej!

Sedanji svetovni položaj nas je pripravil do tega, da bode vzdržal le tisti posestnik, kateri bode kos preteči konkurenciji svetovne trgovine. To velja tudi o kmetijstvu. Mi se moramo učiti pridelovati na svojih zemljiščih več in cenejših pridelkov, kakor tudi živine, kar se da doseči le s strokovno izobrazbo in poukom.

Toraj fantje ne zanemarjajte takih prilik! Udeležujte se polnoštevno kmetijskih predavanj!

Učitelj kmetijstva je oropan edinega prostega časa, ki ga ima v tednu, to je nedelja. Večje veselje in zadoščenje njegovega truda mu bode, ako se vresničijo načela, katera vam priporoča.

V občini S. na Belokranjskem sem predaval o povzdigi govedoreje z ozirom na izrejo mlečnih krav in telet. Po 1 in pol urnem predavanju pa izvem, da cela občina nima niti enega bika. Torej tako iznenadenje! Reja telet in krav brez bika. Na vprašanje, zakaj ga nimajo, so rekli, da pride reja predrago in da posestniki nočejo plačati primerne skočnine. Tamošnji župnik D. imel je tri bika in nihče ni hotel bikov kupiti in tudi skočnine plačati. Ako imate ljudje take pojme o zasebni lastnini in povzdigi živinoreje, potem je ves trud vsakega predavatelja zastonj.

Z ustanavljanjem živinorejskih zadrug bi se pri nabavi dobrih plemenjakov dalo doseči, da bi bikorejec dobil podporo od zadruga, katere člani bi plačali nižjo skočnino kakor nečlani. Taka zadruga bi se

tudi lahko obrnila za podporo na vlado ali kmetijske družbe. V tem oziru je le treba dobre volje posestnikov, katerim bodo dohodki močno povečani.

Ob priliki predavanja v Št. Jerneju o konjereji so se izrekli tamošnji konjerejci in posestniki, da naj bi postal Št. Jernej sedež živinozdravnika. Št. Jernejska občina ima približno 800—900 konj, 2500 goved, 4500 prašičev in druge živine. Celi kraj je sloveč po svoji rodovitosti in živinoreji. Da bi pa v nujnih slučajih pošiljali v Krško ali Novo mesto po živinozdravnika, ni vedno mogoče, ali pa je sploh prepozno. Toraj gg. živinozdravniki, zanimajte se za ta kraj! Vlada bi gotovo dovolila ustanovitev mesta z določeno podporo.

Tudi za ustanovitev živinske zavarovalnice so se tamošnji posestniki glasno potegovali. Kdaj bode vendar ista skuhana? Vemo, da je imel nek živinozdravniki nalogo isto ustanoviti. Dolžnost tamošnjih županstev je, da v tej zadevi pišejo deželni vladi v Ljubljani in odločno zahtevajo to, kar je za nje važno in nujno potrebno. Fran Malasek - Grm.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Št. Jerneju. Iz naše farne občine jih je ostalo na bojnem polju 106, kakih 30 jih pa še pogrešamo; ne vemo, so li še živi, ali jih že davno krije hladna ruša. Pa čudno! Iz nekaterih velikih vasij skoro nobeden ni padel, iz družih manjših pa toliko! Tako jih je iz malih vasij Šmarje-Brezovica kar devet umrlo junaške smrti. Ne bomo jih pozabili svojih dragih tovarišev. Zato smo pretekli tork 12. maja napravili kaj ganljivo zadušnico v naši ljubki podružnici. Sredi cerkve je bil napravljen katafalk, ves pokrit s pomladnim cvetjem. Koncem katafalka je bil lep venec s trakovi ter napisom: „Hrabrim junakom — v blag spomin!“ Krog in krog katafalka pa so stale belo oblečene deklice z vencji v rokah. Pogled na vse to je moral vsacega do solz ganiti. G. župnik so opravili črno sv. mašo, mej katero je krajevni pevski odbor jako lepo prepeval. Marsikatero oko, posebno sorodnikov padlih je pri tem porosilo. Po opravljenih molitvah pri tumbi smo se vsi zamisljeni razšli. Vsak pa je rekel — ah, kako je bilo lepo! Glavno zaslugo za vso to prireditev ima mladenič Jožef Zalokar, ki je vse grozote vojske sam preskusil. Čast mu!

Iz Grobelj pri Št. Jerneju. Kdo še ni slišal imena Groblje? V starih rimskih časih je bila tudi tukaj rimska naselbina. Še sedaj se izkopavajo vsakovrstne reči, kakor: več železa, zaponke, porcelan in različna opeka. Tukaj se nahajajo tudi lepo izdelane kopeli, do tri kvadratmetre prostorne, ki so prav lepo in močno tlakane in okoli vzdane lepe marmornate plošče. Iz kopelj je pa izpeljan umeten kanal, ki ga je pa težko načeti s krampom;

tega je še dosti v zemlji. Le škoda, da ni prišlo že vse na dan. Tudi stara klet je še ohranjena, ki je sedaj last Martinčiča. Prav sredi vasi stoji podružna cerkev sv. Martina in okoli cerkvice je staro pokopališče (novo je sedaj zunaj vasi proti Št. Jerneju.) Če prideš od Št. Jerneja po državni cesti in si ogleduješ polje in okolico, moraš veselo vsklikniti: tukaj je pa res lep kraj in krasna okolica, ali kakor se poje v narodni pesmi:

„Lepa fara Šent Jernejska,
ure tri od Novega mesta.“

Na okrog vidiš mnogo cerkev, lahko jih našteješ do trideset. Proti jugu se vidi visoko na Gorjancih cerkva sv. Nikolaja. Najdlje pa vidiš proti severu in zapadu. Tudi visok Kum se vidi. Le škoda, da so zvoniki od vseh teh cerkvic oropani skoro vseh zvonov. V Grobljah pa kraljčeta le še dva velika zvonja; bodeta pa tudi kmalo stara 300 let.

Sedaj pa še pogledjmo pota, kakšne so v okolici.

Ko prideš od Št. Jerneja doli po veliki cesti do družega mostu, pogledj gor proti Stari vasi, kolika struga je in notri se vije vozna pot od Stare vasi proti Grobljam. Po tem potu še mrličje nosijo ali vozijo iz Stare vasi v Groblje. Kolika škoda se dela po polju, ker vsak se rad izogne blatu. Po tem potu je nekdanja tekla voda, namreč tisti potok, ki sedaj čez Št. Jernej primaršira. Potok je tekkel od Dol. Brezovice po suhem Mihovem čez starovaška polja in tod čez Groblje. Od Grobelj dol proti vaški gmajni ali pašniku se ti pa odpre cel prepad, posebno v deževju, ki je vode še za velik potok. To je pravi graben, 5 do 8 metrov širok in globok 1 meter in pol. Ubogi vaščani in še bolj uboga živina, ki mora celo leto tukaj hoditi in gaziti, ki je včasih cela grezetina! Videl sem že, da se je vozniku kolo zdrobilo. Ali vse to nič ne pomaga, nihče se ne zmeni za popravo. Toda nekaj bi se pa že lahko storilo, ko bi imeli sosedje več dobre volje.

Druga pot, skoro tej enaka, je vozna pot od Grobelj proti Ostrogu in proti Št. Jakobu. Tudi ta je globoka in voda sama nanese ali odnese blata, kakor se ji pač poljubi. — Za danes toliko; morda drugič kaj več.

Iz Semiča. V nedeljo 11. t. m. popoldan je imel tukaj predavanje o govedoreji strokovni učitelj na kmetijski šoli na Grmu g. Fran Malasek. Kot praktičen gospodar je povdarjal sledeče kot potrebno za povzdigo govedoreje:

1. Treba splošne strokovne kmetijske izobrazbe; to se zamore dobiti le na kmetijski šoli. Žalibog se kaže za to-le izobrazbo med kmečkim ljudstvom premalo zanimanja, dokaz je edina kmetijska šola na Grmu, ki pa ne more zadobiti zbog vse mogočne ugodnosti zadostnega števila učencev. Na Moravskem pride na število

Bratje tretjeredniki:
Akurzij Sumrak, mizar in kletar; Gavidencij Matjašec, sakristan; Mavricij Blažič, pri vojaki.

Dne 18. septembra je bil hud vihar, ki je podrl na Trški gori nad sto let staro lipo. Leto 1914.

Dne 25. maja je bila slovesno otvorjena belokranjska železnica iz Novega mesta do Metlike.

30. maja je umrl p. Salez Vodovšek, frančiškan, ki je iskal zdravja v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji. Veliko je deloval v dušnem pastirstvu, na ljudskih misijonih; s posebno vnmemo se je trudil za dijake. Veliko nadebnih mladeničev je ohranil na poti čednosti, ki sedaj zavzemajo že visoke službe. Imel je lep pogreb; pokopan je na šmihelskem pokopališču. D. N. 1914, str. 35.

1. junija, na binkoštni ponedeljek ob 10. uri je bil blagoslovljen kip sv. Urbana, patrona vinogradov na Trški gori. Kip nad 2 metra visok je lepo delo mojstra g. Fr. Vodnika v Novem mestu. Kip je blagoslovil novomeški prošt mil. g. Sebastijan Elbert ob asistenci šenpeterskega župnika g. Fr. Vovko in p. Akvina Ottavi. (Dol. Novice 1914, str. 31. in 34.)

Dne 5. junija je bil hud naliv s točo v novomeški okolici.

Dne 28. junija je bil umorjen v Sarajevu prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga Zofija.

Dne 12. julija je slovesno blagoslovil premil. g. prošt dr. Sebastijan Elbert temeljni kamen nove župne cerkve v Mirni peči.

Avstrija je napovedala vojsko Srbiji dne 28. julija zvečer. Začetek svetovne vojske.

Dne 1. avgusta je bil vpoklican p. Janez Žurga, učitelj na novomeški deški ljudski šoli, za vojnega kurata.

Nemčija je napovedala vojsko Rusiji; Francozi so prekoračili nemško mejo; Angleška je napovedala vojsko Nemčiji dne 4. avgusta ob 7. uri zvečer. 5. avgusta je napovedala Avstrija Rusiji vojno. Črnagora napovedala vojsko Avstriji 7. avgusta.

13. avgusta sta Francoska in Angleška napovedali vojsko Avstriji.

Dne 20. avgusta je umrl papež Pij X. „goreč ogenj“.

Kardinala Jakoba della Chiesa so dne 3. septembra izvolili za papeža z imenom Benedikt XV.

Dne 15. decembra je umrl vavtovaški župnik Janko Zakrajšek v bolnici usmiljenih bratov.

Pred božičem so na Suhorju cvetele trobentice.

Najvišje cene: 100 kg krompirja 8 kron (prej 5 kron); eno jajce 10 vinarjev (poprej 4 vinarje); 1 hektoliter pšenice 41-50 krone; 1 hektoliter rži 30-80 K; 1 hektoliter koruze 25-50 K; 100 kg pšenične moke za peko 69-50 K (prej 38 kron); 100 kg ržene moke 45-50 K; 100 kg ječmenove moke 48-60 K; 100 kg koruzne moke 37 K. Razglas deželne vlade v Ljubljani dne 7. decembra 1914, štev. 34.721.

Leto 1915.

Veliki tork zvečer je od kapi zadet umrl preč. g. Francišek Špendal, novomeški kanonik, v starosti 70 let.

Dne 18. aprila je umrl g. Andrej Zaman, duhovni svetnik in šmarješki župnik, star 62 let. Bil je dobrotnik novomeškega samostana, vnet voditelj 3. reda.

Italija je napovedala vojno Avstriji dne 23. maja.

13. junija je napravil novomeški tretji red prošnja procesijo na Trško goro za zmago avstrijskega orožja in mir.

Dne 4. julija je imel p. Julij Sušnik, Novomečan, slovesno novo mašo v kapiteljski cerkvi.

Na novem novomeškem pokopališču je bil prvi slovesno pokopan vojak 46. pešpolka Vetro Marton, rojen l. 1885. v Faldeak na Ogrskem; spremila ga je mestna in meščan-

ska garda z godbo. Pokopal ga je vojaški kurat.

Preteklo nedeljo 17. septembra je priredilo vodstvo 3. reda tretjo prošnja procesijo v Stopiče. (D. N. 1915, str. 98.)

16. septembra je pogorelo svetišče na Sv. Višarjih.

Dne 3. oktobra je naletaval prvi sneg v Novem mestu.

Začetek vojske med Bolgarijo in Srbijo.

Papež Benedikt XV. je dovolil, da sme vsak mašnik na vernih duš dan opraviti tri svete maše; eno za se, drugo za duše v vicah, tretjo po namenu sv. očeta papeža (z dne 10. avgusta 1915).

Četrto nedeljo v adventu je mil. g. prošt dr. Sebastijan Elbert blagoslovil novo župno cerkev v Mirni peči.

17. decembra je imel slovesno srebrno mašo p. Gothard Podgoršek, vodja deške ljudske šole.

Leto 1916.

6. januarja je obiskal prevzvišeni kneznadškof goriški dr. Francišek Borgija novomeški samostan v spremstvu mil. opata o. Bernarda Widmanna iz Zatičine, kjer je bilo nastanjeno osrednje semenišče goriško v italijanski vojski.

Bila je zgodnja spomlad.

kmečkega ljudstva na Kranjskem deset kmetijskih šol — redno polno obiskovano.

2. Treba pleme spopolniti ne z nakupom dragih, nepoznanih tujih plemen, pač pa s pametno in dosledno podbiro dobrih bikov in posebej — kar treba tukaj poudariti — boljših krav. Naši gospodarji vso svojo skrb obračajo za vole, gospodinje imajo za krave večinoma le slamo, bika se pa sploh vsak brani.

3. Za izdatnejšo in rednejšo pridobitev krmne je treba pred vsem napraviti vsakemu gospodarstvu primerna gnojšča, v katerih naj bo skrbno ohranjena vsa gnojica kot najbolj dragocen odpadki živalij, pa tudi gnoj naj se skrbno neguje. Da pa trava na pognojenem travniku bolje odloži, naj se travniki s travniško brano prevlečejo. Da bi pa tudi na njivah krma in sploh tudi drugi pridelki bolje prispevali, naj se ne pregleda zimsko oranje, pri tem naj se upošteva globoko oranje, pred vsem zaradi uničenja plevela naj se temeljito z brano prevlači.

Ob sklepu je povabil g. predavatelj dekleta in gospodinje k molznemu tečaju, ki ga priredi kmetijska šola na Grmu, in se dal na razpolago vsem, ki bi pri njem kakoršnega gospodarskega sveta hoteli iskati.

Nujno se vabite in ljubezen do domovine veleva

da podpišete takoj državno posojilo! — Vabite se hranilnice, posojilnice in vse premožne osebnosti, zlasti trgovci in podjetniki! Svojo domoljubno dolžnost naj storijo osobito še vsi, ki so med vojno obogateli! Povabljeni so pa sploh vsi, ki se zavedajo, da so pristaši in udani podaniki nove države, da se udeležijo vsak po svojih močeh podpisovanja državnega posojila.

Sijajen uspeh državnega posojila je največjega pomena za ugled naše države na zunaj in bo napravil gotovo najboljši utis tudi na mirovno konferenco. Pa tudi za našo najozjeto domovino Slovenijo bo častno, če bo v Sloveniji podpisana svota razmerno visoka.

Finančni minister je podaljšal rok za podpisovanje štiriodstotnega državnega posojila do 1. junija 1919.

Prijave sprejema tudi Mestna hranilnica v Novem mestu ter Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico.

Domače in tuje novice.

Inštalacija preč. g. župnika dr. Tomaža Klinarja se je vršila v Škofji Loki prav slovesno in veličastno. Na ganljivo lep način se je poklonila Škofja Loka svojemu novemu gosp. župniku. Slavoloki, zastave, podoknici, pozdravi — vse je pričalo, da mesto zares spoštuje dobrega duhovnika. — Vsega spoštovanja vrednemu g. župniku želimo tudi njegovi zvesti častilci iz Novega mesta kot svojemu bivšemu veleljubljenemu in nepozabnemu vikarju vso srečo in zadovoljnost ter bogati božji blagoslov pri dušnem pastirstvu. Na mnoga zdrava leta!

Romarški shod. Prvi letni romarški shod pri Mariji Tolažnici v Nemški Loki pri Črnomlju se bo vršil v nedeljo dne 25. maja z dvojno službo božjo. Poskrbljeno bo tudi v zadostni meri, da bodo romarji mogli prejeti sv. zakramente. Dragi Dolenjci! Prihitite v obilnem številu po stari hvalevredni navadi v prijazno Marijino svetišče, da si izprosate pri Mariji Tolažnici v sedanjem času tako potrebne tolažbe in pomoči. — Župni urad v Nemški Loki.

Podružnica Slomškove Zveze za novomeški in črnomaljski okraj priredi izlet in zborovanje 5. junija 1919 v Črnomlju ob pol 14. uri (ob pol 2. uri najbrž pri g. Laknerju), da se belokranjskemu učitelstvu da prilika najobilnejše udeležbe. Predaval bode p. Akvin o važnosti učiteljskih organizacij. Razgovarjali se bomo o zemljepisnem in zgodovinskem pouku.

Kakor zadnjič v Novo mesto, se tudi to pot najljubnejše vabi vse učitelstvo brez razlike političnega mišljenja. Kdor se želi udeležiti izleta, naj se oglasi do 30. maja 1919 pri g. Štular Fr., nadučitelj, Vavta vas, ki bo preskrbel zborovalcem kosilo v Črnomlju. Odbor.

Pri Božjem Grobu pri Grmu se služijo sv. maše ob pondeljkih in petkih in sicer ob 1/2 7. uri, ne ob 7. uri, kakor poprej.

Zahvala. Prostovoljno gasilno društvo v Št. Petru se tem potom javno zahvaljuje za velikodušen dar 46 kron, katera svota se je nabrala mej gosti povodom poroke Šalehar-Zupančič v Sevnem dne 14. maja 1919. — Jože Bojanc, načelnik.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Novem mestu naznanja, da so bili na občnem zboru dne 18. maja 1919 izvoljeni sledeči gg.: Blaž Franc, urar, načelnik. Vodnik Fr., podobar, podnačelnik. Odbornikom: Klemenčič Jos., pečar. Košir Josip, krojač. Mežnaršič Alojzij, mesar. Pelko Franc, krojač. Preželj Jakob, ključavničar. Sedlar Anton, kolar. Vovk Josip, pek. Odbornikovim namestnikom: Lesjak Alojz, sodar. Povh Josip, krojač. Radi Fr., slikar in Stalcer Jakob, krojač.

Poroke v Novem mestu. Dne 17. t. m. se je poročil g. Viktor Čelik, postajni odpravnik v Medvodah z gđno Ljudmila Hvala, trgovsko sotrudnico v Ljubljani. — Dne 18. t. m. se je poročil gosp. Anton Čertalič, narednik, dodeljen skladišču za vojno opremo v Ljubljani z gđno Ano Šunko, šiviljo iz Maribora. Obilo sreče!

Za vse enaka pravica! Nedeljski počitek je obrtnikom in trgovcem vladno zaukazano. Čudno, da so v Novem mestu v tem oziru izjeme. In povrh zakoniti odredbi so se trgovci v Novem mestu že tudi kolegijalno zjedini, da imajo zares ob nedeljah in praznikih svoje trgovine ves dan zaprte. In kaj morajo trgovci gledati ravno ob nedeljah in praznikih? — Kako neovirano prodajajo na „štantih“ tuji trgovci in trgovke slavnike in tudi drugo blago ter delajo ironično konkurenco domačim trgovcem, ki pa svojega blaga in slavnike ne smejo prodajati ob nedeljah! Kje je merodajna in odgovorna oblast, da takšnih barantij ob nedeljah ne prepove? Kdo daje takšnim tujim trgovcem preko zakonov dovoljenje v našem mestu prodajati ob nedeljah? Domači trgovci morajo imeti zaprto blago, ampak odrajtovati smejo ogromne davke! Kdo bo zameril domačim trgovcem, če tudi oni odprejo svoje trgovine ob nedeljah, če se jim godi sicer takšna krivica z nedopustljivo konkurenco ravno ob nedeljah! Mestno županstvo in okrajno glavarstvo se v ljudno naprosita, da napravita tukaj nepristranski red. Če se že dovoljuje tujcem pravica, konkurirati domačim trgovcem, naj se jim saj prepove prodaja ob nedeljah, kajtinedeljski počitek se mora upoštevati tudi na „štantih“! — Trgovci, vedno bolj smo prepričani, kako potrebna nam je stanovska organizacija. Zatorej pridite vsi k ustanovnemu občnemu zborovanju, ki se bo v kratkem sklicalo za vse trgovce in trgovke za Novo mesto in novomeški okraj. Le v združenju je moč!

Pešizlet v Toplice priredi telovadno društvo „Sokol“ v nedeljo 1. rožnika t. l. Odhod iz Novega mesta ob 13. uri. Ker se bo po možnosti preskrbel poseben vlak, ki bo odhajal okoli 21. ure iz Straže, nudi ta izlet vsem prijateljem narave in neprisiljene zabave ugodno priliko, da se izleta v mnogobrojnem številu udeležijo. Pri tej priliki sodeluje društveni tamburaški zbor in fanfare.

Novomeški „Sokol“ je podpisal pri Mestni hranilnici 3500 kron nominalnega državnega posojila.

Predavanje v soboto 17. maja v dvorani Narodnega doma v Novem mestu je bilo srednje dobro obiskovano. Stud. phil. g. Anton Podbevšek je v splošno zadovoljnost poslušalcev predaval temeljito predelano tvarino „O predzgodovini slovenskega vseučilišča v Ljubljani“, ter nam pojasnil marsikaj o tem perečem vprašanju, za kar mu bodi izrečena javna zahvala. Z ozirom na velezanimivo vsebino govora,

na majhno vstopnino ter na plemenit namen čistega dobička v prid Stanovske Zveze Slov. Akad. je bilo pričakovati večje udeležbe. Sicer je pa obisk Novomeščanov, večidel dijakov, še daleč nadkriljeval Ljubljancane, ki so poslali k predavanju v pondeljek 19. maja v realno tri dame in enega gospoda! Seveda se predavanje pri takšnem navalu udeležencev ni vršilo. Dohodkov v Novem mestu je bilo 247 K, a v Ljubljani celih 6 kron, kakor čitamo v Večernem listu. Pa pravijo, da smo Dolenjci zaspanci! Krivični kritiki: jezik za zobé!

Letni sejm v Žužemberku. Po prazniku Vnebohoda, to je v petek, dne 30. t. m. se vrši v Žužemberku letni sejm s kramarijo, govejo živino, drobnico in prašiči. Ker namerava biti živahna kupčija, se prodajalce in kupece vabi.

Slavno uredništvo! — Že dalje časa opazujem, da se nahaja na vseh žgalnih pripravah našega okraja še vedno samo nemški pečat, kateri vendar v naši demokratski Jugoslaviji jasno kaže, da na vodilnih mestih še vedno vlada staroavstrijski nemškutarški birokratizem. — Skrajni čas bi že bilo, da se temu odpomore, kajti ljudstvo vendar ni primorano, pripoznati nemške pečate. Odgovorne voditelje naj bi se pa poslalo raje v Nemško Avstrijo, kjer bi še lahko daljše nemškutarili, posebno ker imajo ime iz Reicha. — Dol. Kronovo, dne 20. maja 1919. — Zajc Anton.

Zamenjava kron za dinarje. Belgrad, dne 15. maja. Ministrski svet je izdal odlok, s katerim se določa kurz krone s 300 K za 109 dinarjev. Po tem kurzu se bo odslej računalo tudi pri državnih blagajnah. Finančni minister dr. Ninčič je izjavil, da se bo v kratkem pričela akcija za izmenjavo kron v dinarje. Kdor bo zamenjal krone v dinarje pred 1. junijem, bo dobil za vsakih 100 kron 5 dinarjev več kot pozneje.

Bridka usoda najdenčka. Najdenček „Slavko“, o katerem smo poročali dne 1. maja 1919, še vedno čaka na usmiljenega dobrotnika. Ali res ni zakonske dvojice na Slovenskem, ki je brez otrok, ima dovolj premoženja in bi lahko vzgojila enega otroka?! — Prosimo, naj poda kdo čimprej nesrečnemu detetu rešilno roko in ga sprejme v očetovsko in materinsko oskrbo. Ubogi otrok bo prinesel še več sreče in blagoslova v hišo. Slavko je prav ljubki, zdrav in krepak fantek; na prvi pogled ga boš vzljubil. Naslov, kamur naj se obrne plemenit dobrotnik je: Gospod dr. Trenc v Krškem.

Drva, bukova, smrekova, hojeva itd., v celem več sto kubičnih metrov bo potrebovalo pošto ravnateljstvo v Ljubljani za zimsko dobo 1919/20. Ponudbe z natančnimi izmerami itd., loko kolodvor dobavitelja ali kolodvor Ljubljana, se naj blagovolijo staviti na referenta pošt. komisarja dr. Janžekovič, Ljubljana, Beethovnova ul. št. 7/II, tel. št. 139. — Ljubljana, dne 15. maja 1919.

Italijani so veliko število Jugoslovancev internirali in zaprli v različne ječe. Da se tem nesrečnikom odpomore in svoječasno odškoduje, kar vsekakor zaslužijo, je v to potrebna točna statistika vseh slučajev. Podpisana pisarna prosi vse one osebe, ki so jim taki slučajji znani, naj točno naznanijo pismenim potom ime in priimek žrtve italijanskega nasilstva, starost, datum internacije ali aretacije, vzrok v kolikor je poznan, kraj, kje je, oziroma kje je bila dotična oseba internirana ali zaprta, ali je že sedaj svobodna, in vse podrobnosti, ki so važne za presojanje slučaja, končno če je bila obtožena ali celo obsojena, radi česar se je to zgodilo. — „Pisarna za zasedeno ozemlje“, Ljubljana, Pražakova ulica 3/I.

Raznotero.

Muzikaličen pes. Grofica Angelo je imela lepega psa angleške pasme, ki se je zval Tampon. Ta pes je bil v nasprotju z drugimi psi velik ljubitelj glasbe. Gospa ga je imela rada, zato ga je peljala s seboj

povsod in tudi v gledališče. V loži je imel poseben stolček, ki ga je bila dala gospa napraviti uprav zanj. Kot vsi drugi prijatelji glasbe, je poslušal tudi Tampon s polzaprtimi očmi in je kimal tu pa tam z glavo, pritrjujoč divnim glasovom. Od njegove velike pazljivosti ga ni moglo odvrniti ne ljubimkanje in ne sladkarije. Samo ob odmoru se je okrepil s kakim posladkom z gospo vred. Če je pa bila gospa bolna, je šel Tampon v opero sam, skočil na stolec, poslušal in se nato vrnil domov.

Spominski nagrobni napis. V Kamnu blizu Českih Budjevic se bere na grobu viteza Jana Krištofa Maloveca Maloviškega naslednji v činovo ploščo vrezani spominski napis, ki si ga je očitvidno sam zložil: „O, bralec, kaj sem jaz? Prah in pepel. Kaj sem bil? Vitez Jan Krištof Malovec z Malovic, posestnik na Kamnu, Zvestovi in Libanu. A glej! Zdaj so moji dediči — črvi. Bil sem ces. svetovalec: zdaj si nisem vedel sveta proti smrti. Bil sem deželni sodnik: sam pa nisem ušel sodbi božji. Bil sem Malostranski glavar: o, kako majhno stranko sem si pridobil. Bil sem prvi deželni davkar: zdaj sem med smrtno bero. Danes meni, jutri tebi! Vsaj vzdihni in reci: Večni mir in pokoj mu daj, o Gospod! V 20. dan meseca julija 1677. leta Gospodovega.“

Otroci bogatinov v Ameriki ne delajo navadno tako kot otroci naših premožnejših ljudi, ki samo lepo živijo, prodajajo dolg čas in zapravljajo. Sin milijarderja Morgana je od 20. do 26. leta delal v banki tako kot oni, ki nimajo ničesar. Naučil se je uprave in postal upravitelj ene podružnice svojega očeta v Londonu. Rokfelerjev sin je cepil, v mladosti drva, nosil vodo, samo da se je privadil vsakemu delu in premagal lenobo. Bil je knjigovodja in zapisnikar. Gospa Grin, najbogatejša žena na svetu, ima enega sina, ki se je vzdrževal od plače, ki jo je prejemal kot pisar. Človek postane šele z delom človek.

Tiskanje dinarskih bankovcev. V Zagrebu so pričeli v deželni tiskarni in tovarni Rožankovski na Savski cesti s prvimi pripravami za tiskanje bankovcev. Oba zavoda so adaptirali nalašč za tiskanje novih bankovcev. Okna so opremljena z železnimi zastori ter se bodo stroji mesec rabili samo za tiskanje bankovcev. Vojaške in finančne straže bodo noč in dan vršile nadzorstvo ter bo tudi poslopje samo, kjer bodo izdelovali bankovce, neprestano vojaško zastraženo. V Zagrebu bodo tiskali bankovce po 20 dinarjev. Ostale bankovce bodo tiskali v Pragi in Parizu.

V Ameriki so tudi čudne ženske. Smoovi ali Woolwi hočejo, da jih ženske občudujejo. Zato mole pri gotovih priložnostih moške drugemu hrbet in pustijo, da se nanj ndriha z vso močjo. Kdor je pri tem najbolj potrpežljiv, ta je od žensk najbolj občudovan. Da včasih ta ali oni na mestu obleži, to jih ne moti v njihovem običaju.

Ali je Bog?

Vsaj ni Boga — se čuje še zmiraj, četudi je minula vojska s svojimi grozotami, posledice še občutimo — tako se sliši od onih, ki so se vdeleževali, posebno od mladih, tako od onih marsikaterih, ki so nosili in še nosijo njene posledice doma. Mislili smo sploh, vsaj veliko je bilo taci, da po vojski bo boljše, pa prišlo je nasprotno. Zakaj? Morda sledeče vrstice še zdaj ne bodo odveč.

Imeli smo ugodne čase brez vojske, brez posebnih bolezn, brez lakote; mislili smo že, da drugače biti ne more. Mnogi so na Boga pozabili, drugi so si ga napčno predstavljali. Mislili so si Boga samo kot dobrega očeta, kot zakladnika, ki naj zemljo napolnuje s časnimi dobrotami — po vojaško rečeno — kot provijantnega častnika, ki naj skrbi le za to, da imamo dovolj jesti in piti in še kaj povrh za zabavo; ponižali smo v slugo, ki ima skrbeti samo za naše potrebe. Bil je Bog

novega leta in rojstnih dni: On bo dal vse, kar srce poželi. Če tudi se tu pa tam kakšna želja ne izpolni, na tem ni toliko ležee; in če je tu pa tam koga vdaril, kakor pobožnega Joba, bo pa potem toliko več dal, kakor je vzel. Pri vsem tem naj pa smehljaje gleda, kako se zanemarjajo Njegove zapovedi, kako se mu bije v obraz. Ne, tacega Boga ni, pravim tudi jaz, in tako mišljenje o Bogu se mora prej ali slej kruto maščevati.

Izbruhnila je vojska. Krogle zadevajo tiste, ki molijo, ravno tako, kakor tiste, ki preklinjajo; granate dobre ravno tako, kakor hudobne. Mati moli doma za svojega edinega sina, v molitvi dobi poročilo, da je padel. Druga je žrtvovala že dva, tri sinove, vsaj enega mi Bog ohrani — paše tudi zadnji. Ja, ali je Bog v nebesih? Če je, je li zamore gledati potoke nedolžno prelite krvi, grozovite muke in zdihovanje ranjenih, gledati tako opustošenje, solze ubogih vdov in sirot? Vsaj so vendar vsi, ki tako trpe, Njegove stvari, Njegova lastnina. Prašanje: Kdo pa nam je dal pravico, si domišlevati takega Boga, kakor smo videli zgoraj? Bog je tudi Gospodar našega življenja, pred katerim smo prah in pepel. On je Gospod, ki ima za sabo večno življenje, s katerim povračuje tem, ki so skušnjo prestali. On ni samo oče, je tudi vzgojitelj, ki vzame v roke bič, ako se mu ne pokorimo. Kdor si sam naslika Boga brez vsake resne poteze na njegovem obrazu, ta nima pred sabo pravega Boga, ampak boga svoje domišljije, potem se ni čuditi, da podoba njegovega boga v resni skušnji brezpomembno zgine.

V osebi našega Gospoda in po spričevanju Njegovih apostolov poznamo Boga, ki se tudi jezi in srdi, ki izreka tudi prokletstvo in pogubljenje nad uporniki. To smo do zdaj le pre malo imeli pred očmi. Brigali se bomo bolj za Boga, ako smo živo prepričani, da se ga imamo tudi bati. Človek je po svoji naravi že tak, da stalno zaljubi le njega, kogar se ima po drugi strani tudi bati. Priča temu so nam pre mehki starši, ki na stare dni zdihujejo pred lastnimi otroci. Se ve, da to marsikaterim modernim ušesom ni prijetna godba. Pa naj reko, kar hočejo, ovrgli resnice o Božji jezi ne bodo, o njej preglasno govoriti dve priči: Vest, in — naše življenje.

Tudi sveta Bog ni vstvaril kot igrališče za otroke, še manj kot paradiz. Vojska nas je izučila, kaj je ljubezen, kako se kaže v djanju; ona nas učila, poznati Boga, kakor nam ga kaže sv. evangelij. Ljubezni znak je križ. Ljubezen zamore imeti tudi trde, ja na videz neusmiljene roke; ona prenaša, da njeno najljubše dete umira na križu. Ne bode nam škodovalo, ako v vojski in njenih žalostnih posledicah gledamo ljubezen Vsegamogočnega. Ta tiska nas uči, kaj se pravi: žrtvovati.

Ni lahko, ni prijetno, dobro pa je.

Nemška grozodejstva na Koroškem.

„Slov. Narod“ priobčuje pismo celovškega begunca-izgnanca, Novomeščana g. Gustelja Blažona, ki bo gotovo tudi zanimalo naše čitatelje. „Slov. Narod“ piše: „Tukajšnjemu odboru koroških beguncev je došlo od celovškega begunca-izgnanca sledeče pismo:

Nemški napad na naše postojanke pri Velikovcu je bil premišljen in z veliko silo pripravljen že pred Veliko nočjo. Ne samo, da so na tihoma mobilizirali vso nemško Koroško, temveč so tudi prihajale posamezne čete iz Slovenjega gradca, Tirolske, Gradca itd. Na lastne oči zasledujoč vedno nemško vojaško gibanje, sem z mojim sinom dognal, da so imeli v Celovcu pred 28. aprilom 1919 zbranih v rezervi 8000 dobro oboroženih mož.

Nemško moštvo je šlo vsled strašnega časopisnega hujskanja s pravim navdušenjem v boj proti „windische Bande und krainische Eindringlinge“. Ko so pa doživeli pri Velikovcu prvi poraz, tedaj so pa dne 29. aprila 1919 zaprli v Celovcu vse

urade, trgovine in kavarne. Meščanstvo, uradništvo in delavstvo je hitelo v vojašnice po puške, da brani dohod Slovencev v Celovec, kateri so bili komaj 8 km oddaljeni v Grabštanju.

Željno smo jih pričakovali in sreča so nam utripala bolje nego kdaj — saj bodo prišli, danes ob 11. so že tu.

Drugi dan se je pa pričelo napredovanje Nemcev — za nas pa preganjanje.

Najprej so iskali komisarja g. dr. Janka Hočevarja in uradništvo, kjer so razbili vsa okna. Lov na nas Slovence je bil dobro organiziran in se jim je dobro posrečil. Zaprli so vse, od najmlajšega do najstarejšega Slovenca v jezuitsko vojašnico. Dne 29. aprila 1919 so zaprli Mohorjevo družbo in kreditno banko.

Drugi dan, dne 30. aprila so zaprli starega in mlajšega Ferjančiča, uradnika Zazulo, bančnega uradnika Andrejca in mene. Dne 2. maja 1919 dr. Pirnata, dr. Rožiča, Bavdeka, trgovca Renka, uradnico Grančnik, sestro Arnejčevo in splošno vso inteligenco. Mojo trgovino so zaprli, ženo in otroka pa do nadaljne odredbe konfinirali. Izpuščen sem bil drugi dan, da se zagovarjam pred magistratom, ker sem bil obdolžen vohunstva kot Jugoslovan in da sem v stalni zvezi s slovenskim komisarijatom.

Brez zagovora in dokaza so me obsodili kot „Nemški Avstriji sovraženi element“ na izgon, izgubo koncesije in konfiskacijo moje trgovine. O tem lahko poroča tudi g. dr. Boštjan Schaubach, kateri se nahaja sedaj kot begunec v Črnomlju.

V soboto, dne 3. maja ob 12. uri 56 minut so gnali iz jezuitske vojašnice slovenske vojne vjetnike, 186 po številu, in 210 civilnih internirancev, med njimi tudi g. Prosekarija iz Kotnarevasi na kolodvor in potem v Špital ob Dravi. Jaz sem bil medtem že prost in sem popoldne istega dne odpotoval.

Gledal sem iz varnega zavetišča, kako so celovski meščani in druga sodrga naše ljudi opljuvali, topli, kamenjali, eden je celo streljal (slovenski renegat Bochata).

Gospo dr. Rožičevo in Bavdekovo so kmalu pobili. Moje hčere so jima pomagale nositi prtljago. Internirani so vsi v Špitalu ob Dravi. Mnogi so ostali v Celovcu v garnizijskem zaporu, ter čakajo nadaljnih muk in trpljenja.

Ker je bila moja trgovina zapečatená, nisem mogel ničesar rešiti. Zapustil sem ženo in otroke brez sredstev in ravno tak sem odšel.

Kaka usoda je doletela moja ženo in otroke, ne vem; da pa so mi trgovino boljševiki oplenili in oropali, sem izvedel že v Gradcu, kjer sem se mudil en dan.

Ker nisem imel sredstev za vožnjo, sem moral iti peš do Špilj.

Celje, dne 13. maja 1919. G. B.“

Doneski k vremenoslovju Bele Krajine.

J. Šašelj.

VI. Kakšno vreme smo imeli v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 10 letih v posameznih mesecih.

L. 1914. Meseca januarja smo imeli prav neugodno vreme. Sneg, ki je bil zapal 29. decembra, je obležal. Tudi v tem mesecu je večkrat snežilo, včasih prav hudo. Lepih solnčnih dni smo imeli prav malo, večinoma je bila megla, ali oblačno. Imeli smo tudi hudo zimo. Toplomer ni bil zjutraj ob 7. nikdar nad ničlo, popoldan ob 2. uri pa samo 3 dni, največ 18. + 1.5 C. druge dni pa ali na ničli, ali pod njo. Najhujšo zimo smo imeli 26. in 27., ko je kazal toplomer 15 C. Ker smo imeli ves mesec veliko snega in hudo zimo, bila je tudi izvrstna sanina, kar se pri nas redkokdaj zgodi. Tudi po drugih krajih in deželah, kjer snega in zime skoraj ne poznajo, kakor v Trstu, Gorici, Dalmaciji, Italiji, celo v Neaplju, in drugih južnih deželah, je bila huda zima in sneg, kakor so poročali časopisi.

Tudi prvi dve tretjini februarja sta bili jako mrzli in to do 18. Posebno po

jutrih smo imeli hudo zimo, do 12 C, vendar pa smo imeli večkrat tudi prav lepe solnčne, a mrzle dni. Zima, ki je nastopila z novim letom, je držala nepretrgoma celih sedem tednov, in v vsem tem času smo imeli tudi izvrstno sanino. Če pa tudi v februarju ni nobenkrat snežilo, smo imeli vendar v tem času toliko snega, kakor ga menda ni bilo od leta 1895., in hudo zimo, da je zamrznilo nekaterim po slabih shrambah celo vino. Zadnja tretjina meseca pa je bila prav gorka, ker je potegnil 17. popoldne jug, ki je spravljal do 23. popolnoma sneg, dasi ga je bilo še prav veliko. Imeli smo potem nekaj prav gorkih dni, da so okrog 25. cvetele trobentice, zvončki in teloh. Tudi po drugih krajih so imeli v istem času, kakor pri nas, v prvi polovici februarja, hudo zimo in velike nevihte.

Marec pa je bil nenavadno moker, deloma vsled snega, posebno pa, ker je obilo deževalo, posebno še v drugi polovici, ko je držal večinoma jug in večkrat tudi prav hudo vlek. Lepih solnčnih dni je bilo malo, le od 6. do 11. dopoldne smo imeli izredno tople dni, ko je držal zmirom jug. Imeli smo zjutraj ob 7. uri od 7 do 13 C topline, popoldne ob 2. uri pa po 11 do 16. Še 11. smo imeli nenavadno gorkoto do 11. ure. Vlekel je hudo jug. Okrog 11. ure pa je potegnila burja in je nad eno uro silno brila, da smo imeli hud vihar z močnim deževjem. Okrog pol 2. ure pa je začelo snežiti in je prav hudo snežilo. Toplomer pa je kazal ob 2. uri samo 4 C topline, ko je bil kazal zjutraj ob 7. uri še 13 C. Snežilo je silno ves popoldan in vso noč in 12. zjutraj, na dan sv. Gregorja — je bil debel pri nas sneg 60 cm, po nekaterih vaseh pa celo blizo 1 metra. Naredil je veliko škode na sadnem drevju in strehah. Zaradi preobite moče in večkratnega deževja v tem mesecu, niso mogli ljudje skoraj nič delati in je delo, posebno še po vinogradih, močno zaostalo. Zadnje 4 dni pa je vlekla burja in je bilo lepo solnčno vreme.

Mesec april je bil z malimi izjemami lep in ugoden in nenavadno suh, četudi pravi o njem pregovor, da ima devet vremen na dan. Imeli smo večkrat prav lepe solnčne in gorke dni. Okoli velike noči, to je od velikega petka 10. aprila nadalje smo imeli prav lepe gorke dni in lepe praznike in izredno toplino. A od srede po veliki noči popoldan in do vštete bele nedelje pa smo imeli prav grdo in mrzlo vreme, ko je držala vse dni hudo burja. 17. je naletaval zjutraj celo večkrat sneg. Imeli smo ta dan zjutraj samo 4 C topline. Po 20. nadalje pa smo do konca meseca večinoma prav lepe solnčne in kar vroče dni.

Maj pa je bil po večini prav neugoden in prav moker. Deževalo je obilno, in ker je držala skoraj ves mesec burja, bilo je tudi hladno. Lepih, solnčnih in gorkih dni smo imeli le malo, pač pa je bilo večinoma oblačno vreme. To oblačno, premokro in hladno vreme je bilo neugodno za vso rast, ki je v tem mesecu precej zaostala, posebno pa še za grozdje, ki se je ravno „leglo“. Sicer pa je bil mesec prav miren, brez grmenja, bliskanja, treskanja in viharjev.

Tudi junija je bilo vreme večinoma neugodno, preveč mokro in hladno — v noči od 6. do 7. zapal je na Gorjancih nad Metliko celo sneg — kakor v maju. Le zadnji teden je bil prav ugoden, lep, solnčen in gorak. Vsled nestanovitnega in mokrega vremena niso mogli ljudje sušiti in spravljati krme in detelje. Tudi za trto je bilo to vreme prav slabo, ker niso mogli ljudje škropiti pravočasno.

V najem dam lepo stanovanje

nad vinko kletjo, v vinski gorici Gorenjce, štiri minute od kolodvorca Semič. Samo dvema osebam, sposobnima za vinska trgovca.

Janez Jerman, Sadinja vas št. 20, p. Semič.

Prodám

konja z opremo in sedlom, eno čez 1 joh veliko njivo in gozd.

Adolf Grom, Novo mesto.

Tvrška E. GUŠTIN v Metliki - dobavlja poljedelske stroje

vseh vrst. — Zahtevajte cenik!

Razvedrilo.

Samogovor. Črevljarski vajenec: „To je že od sile, koliko jih moram pri tem mojstru požreti — pa sem vendar zmeraj lačen!“

V gledališču. Tujec: „Torej Brnadel je vaš najboljši igralec?“ — Ravnatelj: „Ja, on mi dva in tudi tri druge nadomestuje, ker zna s trebihom govoriti!“

Med berači. A: „Kak je ta kraj, tovariš?“ — „Preteto slab! Nič drugega ko krompir, žandarmi in delo!“

Izdatno sredstvo. Debela gospa v lekarni: „To mislite, da bo pomagalo, da bom shujšala? Ali menite, da se bo čez šest tednov že kaj poznalo?“ — Lekarinar: „Kaj poznalo — v šestih mesecih vas že ne bo nič!“

Zlobnost. Postrežnica ženinu svoje gospodinje: „Gospod, zakaj pa danes tako zgodaj odhajate?“ — Gospod: „Gospodična je slabe volje, — jo zobje bolé.“ — Postrežnica: „To le zato pravi, da bi vi verjeli, da ima prave zobé!“

Polagoma. Dekla: „Gospa, ali veste kaj novega? — Danes ponoči je v kapietelski ulici nekdo ulomil in vse kokoši pokradel.“ — Gospa: „Prav je; zakaj so pa ljudje tako neumni, da nič ne pazijo. Kje pa je to bilo?“ — Dekla: „V hiši št. 12.“ — Gospa: „Za božjo voljo, to je pri nas!“ — Dekla: „Seveda; pa nisem hotla kar naravnost povedati, da se gospa ne bi bili preveč prestrašili!“

Času primerno. A: „Vi ste danes zopet tako kratkih besedij!“ — B: „V teh slabih časih mora biti človek v vseh rečeh varčen — tudi v govorjenji!“

Zlobno. Gospod: „Kako ima vaša prijateljica majhna usta!“ — Gospodična: „Imate prav. Jaz se le čudim, kako more svoje umetne zobé notri spraviti!“

Materin svet. Mati sinu, ki gre za delavca v smodnišnico: „Nevarno delo boš imel, ljubi moj — tvoj prednik je zletel v zrak, ker se je bil smodnik unel; da ne boš še ti, le dobro se drži!“

Zanesljivo zdravilo. „Tako je prav, sosedá, le pridno uživajte kapljice, ki sem jih vam dala. Te so mojemu pinču, ki je bil predebel, pomagale; pa bodo za vaše otekle noge tudi dobre.“

Napredek. Uradnik: „Zadnji čas sem se pa vendar menda poboljšal. Prej je vedno stalo v mojem spričevalu „pijanec“, sedaj pa samo „da pijem“!“

Listnica uredništva:

Neznanim invalidom v Savinjski dolini: Če mislite Vi zares tako nelepo o našem vedno poštenem listu, kakor ste nam pisali na dopisnici brez podpisa, potem ste Vi podli! Mi nismo in ne bomo nikdar zasramovali nesrečnih invalidov; nasprotno smo pa že prav veliko storili in nabrali darov v olajšavo njihove bridke usode. Naznanite nam svoje ime, da vam zamoremo pojasniti dotično nedolžno smešnico, če ste sami tako prazni, da je ne razumete. Ni nas treba biti sram, pač pa naj bo sram Vas!

Proda se

v gostilni „Tuček“ steklena stena, razne svetilke, razne steklenice, staro železje in druga drobnjava.

Acetelenski aparat

še nov, močan, do 50 svetilk, pripraven za kakšno večjo stavbo, restavracijo, kavarno, graščino itd., z vsemi pripadajočimi svetilkami in cevmi - se prodá ceno in tudi postavi ter razsvetljava solidno vpelje. Natančnejša pojasnila daje

Jakob Preželj,

vodovodni inštalater in ključavničar v Novem mestu.

Potrebuje se večja množina oglja, drv in konstrukcijskega lesa.

Natančne ponudbe pod „LES“ št. 138 na upravništvu Dolenjskih Novic.